

**VERBFLYTTING I UNDERORDNEDE SETNINGER PÅ
NORDNORSK**
Kristine Bentzen
CASTL

1. INNLEDNING: VERBFLYTTING I SKANDINAVISK

1.1 V2 i de skandinaviske språkene

- De skandinaviske språkene er V2:

(1) V2 i hovedsetninger:

- Guttene **var** overhodet ikke enige. (Norsk)
- Igår **var** guttene overhodet ikke enige.

(2) Bare islandsk har underordnede V2 (De islandske eksemplene i (2-4) er basert på Vikner 1995, 1997):

- Det var uventet at Helge *ofte* **skulle** ha lest denne boken.
- Það var óvænt, að Helgi **skyldi** *oft* hafa lesið þessa bók. (Icelandic)

- *Det var uventet at denne boken **skulle** Helge *ofte* ha lest.
- Það var óvænt, að þessa bók **skyldi** Helgi *oft* hafa lesið.

(4) Underordnet V2 i komplementer av *bridge*-verb:

- Jeg vet at Helge **har** *aldri* kysset Maria.
- Ég veit að Helgi **hefur** *aldrei* kysst Maríu.

(5) Jeg vet at på kinnet **har** Helge *aldri* kysset Maria.

- Underordnet V2 analysert som CP-rekursjon (se Vikner 1995, 1997):

(6) Jeg vet [_{CP1}at [_{CP2}Maria_j **kysset**_i [_{IP}Helge t_i t_j på kinnet]]]

1.2 Uavhengig verbflytting til infleksjonsposisjon i skandinavisk

- Islandsk er antatt å være det eneste skandinaviske språket med såkalt uavhengig verbflytting til en infleksjonsposisjon (islandske eksempler er tatt fra Vikner 1995:139):

- Jeg spurte [hvorfor Helge *ofte* **hadde** lest denne boken]. (Norsk)
- *Jeg spurte [hvorfor Helge **hadde** *ofte* lest denne boken].
- *Ég spurði [af hverju Helgi *oft* **hefði** lesið þessa bók]. (Icelandic)
- Ég spurði [af hverju Helgi **hefði** *oft* lesið þessa bók].
- *Ég spurði [af hverju **hefði** Helgi *oft* lesið þessa bók].

Verbflytting i nordnorske underordnede setninger
Kristine Bentzen

- Forslått korrelasjon mellom verbflytting og verbets infleksjonsmorfologi:

(i) Sterk toveis korrelasjon mellom verbmorfologi og verbflytting.

Et språk har verbflytting hvis og bare hvis det har tilstrekkelig verbmorfologi. Hva er 'tilstrekkelig' verbmorfologi?

Vikner (1997:200): 'An SVO-language has V°-to-I° movement if and only if ... person morphology is found in all tenses.'

Rohrbacher (1999:116): 'A language has V°-to-I° raising if and only if in at least one number of one tense of the regular verb paradigm(s), the person features [1ST] and [2ND] are both distinctively marked.'

(8) Paradigme for verbbøyning av verbet "høre" (basert på Bobaljik 2002)

a. Islandsk: *heyra*

<u>Presens</u>	<u>Preteritum</u>
ég heyr- i	heyr- ði
þú heyr- ir	heyr- ði-r
hann heyr- ir	heyr- ði
við heyr- um	heyr- ðu-m
þið heyr- ið	heyr- ðu-ð
þeir heyr- a	heyr- ðu

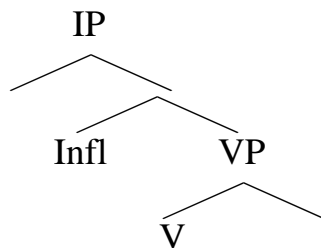
b. Norsk *høre*

<u>Presens</u>	<u>Preteritum</u>
jeg hør- er	hør- te
du hør- er	hør- te
han hør- er	hør- te
vi hør- er	hør- te
dere hør- er	hør- te
de hør- er	hør- te

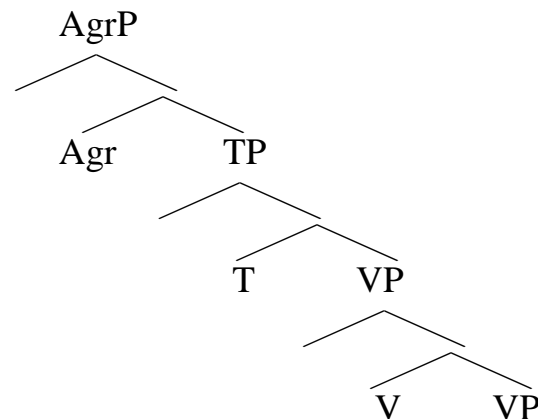
(ii) Svakere énveis korrelasjon mellom verbmorfologi og verbflytting.

Et språk som har to eller flere infleksjonsmorfemer har flyttet ut av VPen for å få sjekket trekk høyere oppe i strukturen (Bobaljik og Thráinsson 1998, Bobaljik 2002). Rik morfologi er en refleksjon av verbflytting, heller enn en årsak til verbflytting:

(9)a.

b.

2. NORDNORSK - Verbflytting uten 'tilstrekkelig' morfologi

- Nordnorsk¹ ser ut til å kunne ha verbflytting til infleksjonsposisjon til tross for lite morfologi:

(10) Vi va bare tre støkka før det at han Nilsen **kom** *ikkje*.
(Iversen 1918:83-4)

(11) Vi va bare tre støkka før det at iår **kom** han Nilsen *ikkje*.

Verbflytting i adverbiale underordnede setninger:

(12) Han likte godt å spille poker ettersom han **vant** *så ofte* penga på det.

Verbflytting i relativsetninger:

(13) Boka, som han **fikk** *vanligvis* mye ros før, blei slakta av Dagbladet sin anmelder.

Verbflytting i underordnede *hv*-spørsmål:

(14) Vi hadde en idé om kor han **havna** *ofte* på fest hen.

Verbflytting i uinverterte hoved-*hv*-spørsmål:

(15) Kem han **lånte** *aldri* penga fra?

(16) Verbbøyningsmønster i presens og preteritum i nordnorsk:

<u>(i) hoppe</u>		<u>(ii) spise</u>		<u>(iii) gå</u>	
<u>Presens:</u>	<u>Preteritum:</u>	<u>Presens:</u>	<u>Preteritum:</u>	<u>Presens:</u>	<u>Preteritum:</u>
æ hoppe	hoppa	æ spis	spiste	æ går	gikk
du hoppe	hoppa	du spis	spiste	du går	gikk
han hoppe	hoppa	han spis	spiste	han går	gikk
vi hoppe	hoppa	vi spis	spiste	vi går	gikk
dokker hoppe	hoppa	dokker spis	spiste	dokker går	gikk
dem hoppe	hoppa	dem spis	spiste	dem går	gikk

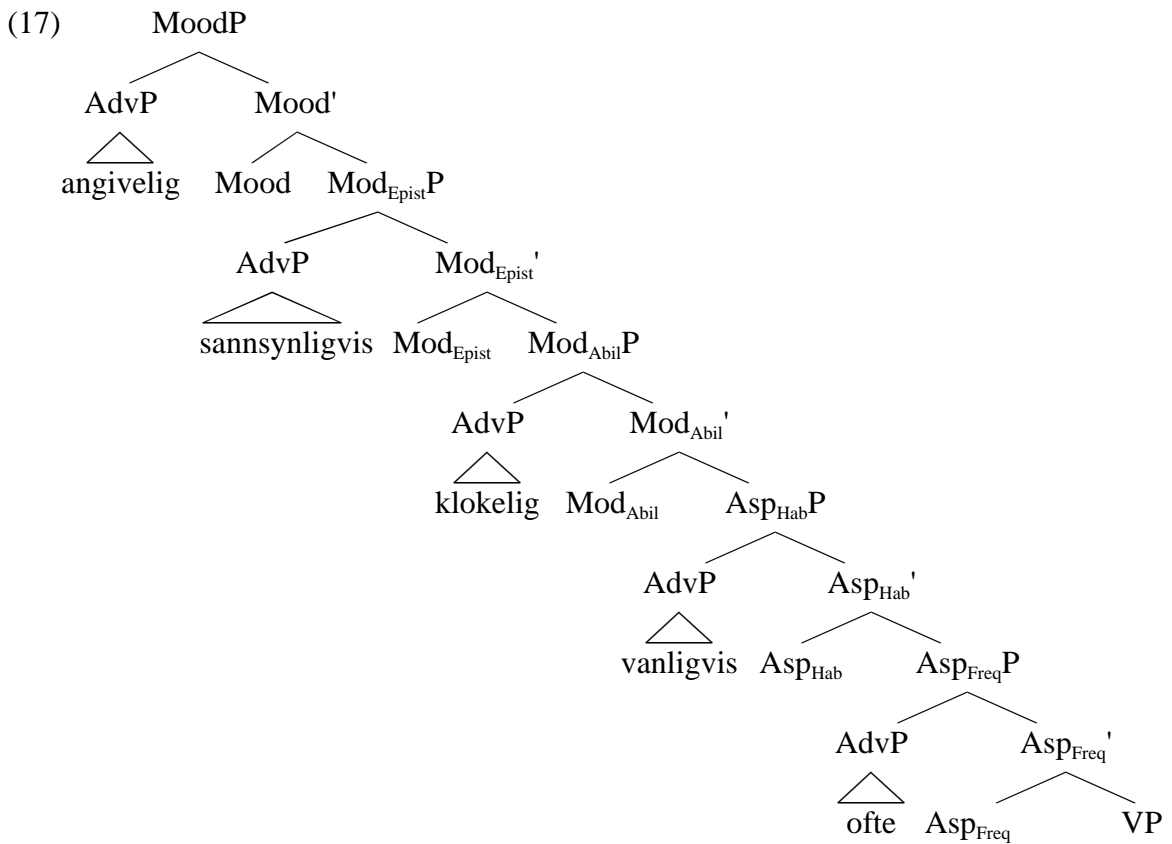
¹ I den tidligere litteraturen om verbflytting omtales denne dialekten vanligvis som Tromsø-dialekten (jf. Vikner 1995). De fleste av mine informanter om nordnorsk bor for tida i Tromsø, men flere av dem kommer opprinnelig fra andre steder i Nord-Norge (fra Bodø i sør til Alta i nord). Jeg velger derfor å kalle dialekten for *nordnorsk* heller enn Tromsø-dialekten. Ettersom de forskjellige nordnorske variantene er nokså like mht. verbflytting, omtaler jeg det som én dialekt inntil videre (der ser ut til å være noe variasjon mellom dialektene, men på nåværende tidspunkt er ikke dette klart).

3. TRE MÅTER Å ANALYSERE SYNTAKTISK VARIASJON PÅ

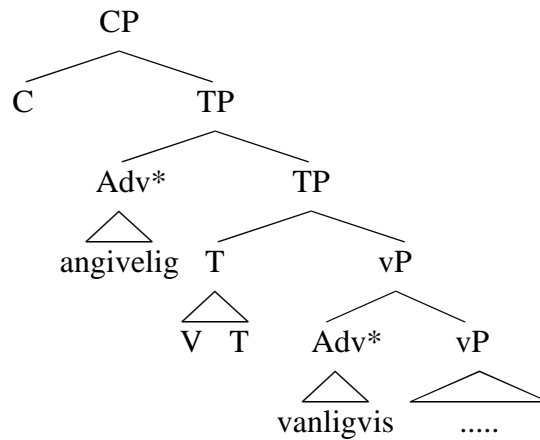
(i) *Språk har forskjellige grunnstrukturer*

(ii) *Hodeflytting: Hvilke adverbier verbet kan flytte forbi vil variere fra språk til språk*

Cinque (1999) (jfr. Nilsen 1998 for en adaptiring av Cinques adverbhierarki til norsk):

Svenonius (2002):
(18)

==> Nordnorsk har mere flytting enn standard norsk.

- Problematisk for setninger hvor flere verb kommer foran adverbet:

(19) ... at [_{TP} han hadde_i [_{PrTP} spilt_j [_{VAuxP} ofte [_{VAuxP} t_i [_{VP} t_j piano]

(iii) 'Remnant' flytting:

- Adverbene og verbene i (20a) har kryssende 'scope dependencies', som vist i (20b) (Nilsen 2003):

(20)a. ... at det **ikke lenger alltid helt** kunne ha blitt ordnet. StN
 b. *... at det **ikke** kunne **lenger** ha **alltid** blitt **helt** ordnet.

- Også grammatisk på nordnorsk:

(21)a. ... at det **ikke** kunne **lenger** ha **alltid** blitt **helt** ordna. NN
 b. ... at det **ikke** kunne ha **lenger alltid** blitt **helt** ordna. NN
 c. ... at det **ikke lenger** kunne ha **alltid** blitt **helt** ordna. NN

==> Nordnorsk er mer liberalt mht til 'remnant movement' enn standard norsk.

Verbflytting i nordnorske underordnede setninger
Kristine Bentzen

- Bobaljik, J.D. (2002): "Realizing Germanic inflection: Why morphology does not drive syntax", *Journal of Comparative Germanic Linguistics* 6, ss. 129-167.
- Bobaljik, J.D. and Thráinsson, H. (1998): "Two heads aren't always better than one", *Syntax* 1.1, ss. 37-71.
- Cinque, G. (1999): *Adverbs and Functional Heads: A Cross-Linguistic Perspective*, New York: Oxford University Press.
- Iversen, R. (1918): *Syntaksen i Tromsø Bymaal*, Kristiania: Bymaals-Lagets Forlag.
- Nilsen, Ø. (1998): *The Syntax of Circumstantial Adverbs*, ms. Universitetet i Tromsø.
- Nilsen, Ø. (2003): *Eliminating Positions. Syntax and Semantics of Sentential Modification*, Ph.D. dissertation, Utrecht Institute of Linguistics, Nederland.
- Rohrbacher, B. W. (1999): *Morphology-Driven Syntax: A Theory of V to I raising and pro-drop*, Amsterdam: John Benjamins (= *Linguistik Aktuell* 15).
- Svenonius, P. (2002): "Subject Positions and the Placement of Adverbials" i P. Svenonius (red.) *Subjects, Expletives, and the EPP*, ss. 201-242. Oxford: Oxford University Press.
- Vikner, S. (1995): *Verb Movement and Expletive Subjects in the Germanic Languages*, New York: Oxford University Press.
- Vikner, S. (1997): "V°-to-I° Movement and Inflection for Person in all Tenses," i L. Haegeman (red.) *The New Comparative Syntax*, ss. 189-213. London: Longman.